

Valsts ieņēmumu dienests

Metodiskais materiāls

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis no saimnieciskās darbības ienākuma

2018

SATURS

1. Vispārīga informācija.....	3
2. Saimnieciskās darbības pazīmes	3
3. Saimnieciskās darbības ienākumi, kurus gūstot, persona var izvēlēties neregistrēt saimniecisko darbību.....	4
4. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes.....	5
5. Ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamā ienākuma noteikšana.....	6
5.1. Ienākuma noteikšana saimnieciskās darbības veicējiem, kas kārtu grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā.....	7
5.2. Ienākuma noteikšana saimnieciskās darbības veicējiem, kas kārtu grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā.....	10
6. Saistošie normatīvie akti	15

1. Vispārīgā informācija

1. Metodiskais materiāls sniedz metodisku palīdzību fiziskām personām par iedzīvotāju ienākuma nodokli no saimnieciskās darbības ienākuma.

2. Fiziskai personai pirms saimnieciskās darbības uzsākšanas ir jāreģistrējas Valsts ieņēmumu dienestā kā nodokļu maksātājam – saimnieciskās darbības veicējam –, norādot jomu, kurā persona veiks saimniecisko darbību.

3. Saimniecisko darbību var reģistrēt Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS) sadaļā “Dokumenti” – “No veidlapas” – “Nodokļu maksātāja pamatdarbības veida un reģistrācijas datu izmaiņu veidlapa” – “Nodokļu maksātāja (fiziskas personas) reģistrācijas dati” vai klātienē jebkurā klientu apkalpošanas centrā, uzrādot pasi vai personas apliecību (eID) un aizpildot [nodokļu maksātāja reģistrācijas lapu](#).

2. Saimnieciskās darbības pazīmes

4. Par fiziskās personas saimniecisko darbību ir uzskatāma jebkura darbība, kas vērsta uz preču ražošanu, darbu izpildi, tirdzniecību un pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību.

5. Saimnieciskā darbība ietver arī ar uzņēmuma līguma izpildi saistīto darbību, profesionālo darbību, nekustamā īpašuma apsaimniekošanu, komercaģenta, māklera un individuālā komersanta darbību, kā arī fiziskās personas īpašumā esoša individuālā uzņēmuma (arī zemnieka un zvejnieka saimniecības) darbību.

6. Fiziskās personas darbība ir kvalificējama kā saimnieciskā darbība, ja tā atbilst vienam no šādiem kritērijiem:

6.1. darījumu regularitāte un sistemātiskums (trīs un vairāk darījumi taksācijas periodā vai pieci un vairāk darījumi trijos taksācijas periodos);

6.2. ieņēmumi no darījuma pārsniedz 14 229 un vairāk *euro* taksācijas gadā, izņemot ienākumus no personīgā īpašuma;

6.3. darbības ekonomiskā būtība vai personas īpašumā esošo lietu apjoms norāda uz sistemātisku darbību ar mērķi gūt atlīdzību.

1.piemērs

Persona vēlas sniegt tulkotāja pakalpojumus. Pirms saimnieciskās darbības uzsākšanas persona reģistrējas Valsts ieņēmumu dienestā kā saimnieciskās darbības veicēja.

3. Saimnieciskās darbības ienākumi, kurus gūstot, persona var izvēlēties neregistrēt saimniecisko darbību

7. Persona var izmantot tiesības neregistrēties saimnieciskās darbības veicēja statusā, gūstot ienākumus no īpašuma:

7.1. nekustamā īpašuma nomas vai īres (arī pārdodot īres tiesības), nododot lietu tālāk apakšnomniekam vai apakšīrniekam;

7.2. kustamās mantas nomas;

7.3. samaksas par dabas resursu izmantošanu vai izmantošanas aprobežojumiem;

7.4. kustamas lietas atsavināšanas, ja ieņēmumi no darījuma pārsniedz 14 229 *euro* gadā (izņemot ienākumus no personīgā īpašuma (fiziskajai personai piederošas personiskai lietošanai paredzētas tādas kustamas lietas kā mēbeles, apģērbs un citas kustamas lietas)).

8. Izvēloties neregistrēt saimniecisko darbību, persona nav tiesīga piemērot saimnieciskās darbības izdevumus un tajos iekļaut ar īpašuma uzturēšanu un pārvaldīšanu saistītos izdevumus, izņemot nekustamā īpašuma nodokļa maksājumus par attiecīgo nekustamo īpašumu.

9. Personai piecu darbdienu laikā no līguma noslēgšanas dienas ir jāinformē Valsts ieņēmumu dienests par to, ka tā izmanto tiesības neregistrēt saimniecisko darbību.

10. Paziņot Valsts ieņēmumu dienestam par saimnieciskās darbības neregistrēšanu var Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS), izvēloties sadaļu "Dokumenti" – "No veidlapas" – "Nodokļu maksātāja pamatdarbības veida un reģistrācijas datu izmaiņu veidlapa" – "Nodokļu maksātāja (fiziskas personas) reģistrācijas dati" un aizpildot apakšsadaļu "Paziņotā saimnieciskā darbība".

11. Saimnieciskās darbības ieņēmumus nodokļu maksātājs hronoloģiskā secībā uzskaita ieņēmumu uzskaites reģistrā, kurā norāda ieraksta kārtas numuru, datumu, attaisnojuma dokumenta numuru un datumu, darījuma dalībnieku (fiziskās personas vārdu un uzvārdu, juridiskās personas nosaukumu), darījuma aprakstu, darījuma summu un citu nepieciešamo informāciju.

12. Saimnieciskās darbības ieņēmumus var neuzskaitīt ieņēmumu uzskaites reģistrā, ja tie ir veikti tikai bezskaidras naudas veidā.

13. Ja izdevumi, kas saistīti ar šā ienākuma gūšanu, nav atzīti par saimnieciskās darbības izdevumiem, kā saimnieciskā darbība nav kvalificējama fiziskās personas ienākuma gūšana no:

13.1. kapitāla (dividendes, procenti, ienākums no dzīvības apdrošināšanas līgumiem, ienākums no privātajos pensiju fondos veikto iemaksu

ieguldīšanas, ienākums no mūža pensijas apdrošināšanas līgumiem, ienākums no finanšu instrumentu individuālas pārvaldīšanas);

13.2. fiziskās personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai;

13.3. kokmateriālu atsavināšanas

14. Ienākuma gūšana no metāllūžņu pārdošanas nav kvalificējama kā saimnieciskā darbība, izņemot gadījumu, kad metāllūžņus pārdod individuālais komersants, kurš atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai ir saņēmis licenci melno un krāsaino metālu atgriezumam un lūžņu iepirkšanai Latvijā.

15. Ja personai ar komersantu, individuālo uzņēmumu (arī zemnieka vai zvejnieka saimniecību), kooperatīvo sabiedrību, nerezidenta pastāvīgo pārstāvniecību, iestādi, organizāciju, biedrību, nodibinājumu vai fizisko personu, kas reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, ir noslēgts uzņēmuma līgums, persona ir tiesīga neregistrēties Valsts ieņēmumu dienestā kā saimnieciskās darbības veicēja. Šajā gadījumā, nosakot ar nodokli apliekamo ienākumu, nav tiesību piemērot saimnieciskās darbības izdevumus.

16. Saimniecisko darbību var neregistrēt, ja ienākumi no piemājas saimniecības vai personīgās palīgsaimniecības, vai no sēņošanas, ogošanas, savvaļas ārstniecības augu un ziedu vākšanas vai nemedijamās sugas indivīda – parka vīngliemeža (*Helix pomatia*) – nepārsniedz 3000 euro gadā.

Lai noteiktu dienu, kad gada ienākumi sasniedz 3000 euro, nodokļa maksātājs rakstveidā veic ienākumu uzskaiti brīvi izraudzītā formā, summējot gūtos ienākumus.

2.piemērs

Persona pārdod mežā salasītas mellenes un piemājas dārzā izaudzētus tomātus. Persona brīvi izraudzītā formā veic ieņēmumu un izdevumu uzskaiti, summējot gūtos ienākumus. Tā kā gadā ienākumi nepārsniedz 3000 euro, personai saimnieciskā darbība nav jāreģistrē.

4. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes

17. Saimnieciskās darbības veicējs maksā iedzīvotāju ienākuma nodokli rezumējošā kārtībā, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju.

18. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes, kas jāmaksā no gada apliekamā ienākuma:

18.1. 20 procenti – gada ienākumam līdz 20 004 euro;

18.2. 23 procenti – gada ienākuma daļai, kas pārsniedz 20 004 euro, bet nepārsniedz 55 000 euro;

18.3. 31,4 procenti – gada ienākuma daļai, kas pārsniedz 55 000 euro.

19. Maksājamo iedzīvotāju ienākuma nodokli samazina par samaksāto avansu summu.

20. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmi 10 procentu apmērā piemēro:

20.1. ienākumam no fiziskās personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas;

20.2. ienākumam no metāllūžņu pārdošanas;

20.3. ienākumam no īpašuma, ja persona ir paziņojusi Valsts ieņēmumu dienestam par saimnieciskās darbības neregistrēšanu.

5. Ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamā ienākuma noteikšana

21. Ienākumu no saimnieciskās darbības aprēķina kā ieņēmumu un ar to gūšanu saistīto izdevumu starpība.

22. Ieņēmumos, kas gūti no saimnieciskās darbības, ieskaita:

22.1. ieņēmumus no preču, darbu un pakalpojumu pārdošanas;

22.2. ieņēmumus no īpašuma un telpu iznomāšanas vai izīrēšanas;

22.3. summas, kas saņemtas soda naudas veidā;

22.4. citus saimnieciskās darbības ieņēmumus.

23. Izdevumos, ja tie saistīti ar taksācijas gada ienākuma gūšanu no saimnieciskās darbības, ieskaita:

23.1. izdevumus par iegādātām izejvielām, materiāliem, pusfabrikātiem, izstrādājumiem, inventāru, kura vērtība nepārsniedz 1000 *euro*, precēm, kurināmo un enerģiju;

23.2. izdevumus, kas saistīti ar algota darbaspēka izmantošanu normatīvajos aktos atļautajos gadījumos;

23.3. komandējumu, reklāmas, kancelejas, pasta, telegrāfa, teleksa, telefaksa, mārketinga un mākslas darbu taksācijas izdevumus;

23.4. pamatlīdzekļu nolietojumu;

23.5. izdevumus, kas saistīti ar pamatlīdzekļu kārtējo remontu;

23.6. nomas un īres maksu;

23.7. valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par darbiniekiem, par darbiniekiem iemaksātās dzīvības apdrošināšanas (ar līdzekļu uzkrāšanu) prēmiju summas un iemaksas privātajos pensiju fondos atbilstoši licencētiem pensiju plāniem un dzīvības, veselības un negadījumu apdrošināšanas (bez līdzekļu uzkrāšanas) prēmiju summas;

23.8. obligātās apdrošināšanas prēmiju maksājumus par saimnieciskajā darbībā izmantotiem pamatlīdzekļiem;

23.9. solidaritātes nodokli par darbiniekiem;

23.10. izdevumus par darbinieku izglītošanu un kvalifikācijas paaugstināšanu;

23.11. citu personu veikto ražošanas rakstura darbu un no citām personām saņemto pakalpojumu izmaksas, izņemot kapitālieguldījumu izmaksas;

23.12. procentu maksu par banku kredīta vai līzinga pakalpojumu izmantošanu, izņemot soda naudas maksājumus;

23.13. maksu par licenci;

23.14. zaudējumus tiesas noteiktajā apmērā, kuri nodarīti līgumpartneriem, neizpildot vai pienācīgi neizpildot savas saistības;

23.15. nodokļu (izņemot iedzīvotāju ienākuma nodokli un pievienotās vērtības nodokli) un nodevu (izņemot valsts nodevu par prasības pieteikumu tiesā) maksājumus valsts vai pašvaldības budžetā;

23.16. meža atjaunošanas izmaksas 25 procentu apmērā, ja ir noslēgta vienošanās attiecīgi ar meža īpašnieku vai tiesisko valdītāju par meža atjaunošanu un meža atjaunošanas izmaksas netiks iekļautas saimnieciskās darbības izdevumos;

23.17. ar kokmateriālu sagatavošanu un atsavināšanu saistītās izmaksas 50 procentu apmērā no kokmateriālu atsavināšanas ieņēmumiem, ja šīs izmaksas netiek dokumentāri pamatotas;

23.18. citus izdevumus, kas saistīti ar saimniecisko darbību un nepieciešami tās nodrošināšanai, saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem.

24. Nosakot ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamo ienākumu no saimnieciskās darbības, neņem vērā izdevumus, kas attiecas uz periodu, kad persona bija mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs.

25. Nodokļu maksātāja taksācijas gada saimnieciskās darbības zaudējumus sedz hronoloģiskā secībā no nākamo triju taksācijas gadu saimnieciskās darbības apliekamā ienākuma, nepārsniedzot saimnieciskās darbības izdevumu ierobežojumu.

5.1. Ienākuma noteikšana saimnieciskās darbības veicējiem, kas kārtu grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā

26. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanas vajadzībām ar saimniecisko darbību saistītos izdevumus piemēro apmērā, kas nepārsniedz 80 procentus no fiziskās personas kopējiem saimnieciskās darbības ieņēmumiem.

27. Saimnieciskās darbības izdevumu veidi, kuri, nosakot ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamo ienākumu no saimnieciskās darbības, ar saimniecisko darbību saistītajos izdevumos ir iekļaujami pilnā apmērā:

27.1. darba alga un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, tai skaitā solidaritātes nodoklis, ko saimnieciskās darbības veicējs maksā par saviem darbiniekiem;

- 27.2. nekustamā īpašuma nodoklis;
 27.3. pamatlīdzekļu nolietojums;
 27.4. kompensācijas īrniekiem par dzīvojamo telpu atbrīvošanu un īres līguma laušanu sakarā ar dzīvojamās telpas kapitālremontu vai telpu pārbūvi saimnieciskās darbības veikšanai.

28. Saimnieciskās darbības izdevumu ierobežojuma apmēru nepiemēro par pirmo gadu, kurā reģistrēta saimnieciskā darbība, un par nākamo darbības gadu, kā arī par gadu, kurā izbeigta saimnieciskā darbība vai pabeigts likvidācijas process.

29. Nosakot ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamo ienākumu, secīgi vispirms atskaita izdevumus, kas atskaitāmi pilnā apmērā, pēc tam pārējos izdevumus, ievērojot izdevumu ierobežojumu.

30. Ja taksācijas gadā nav gūts ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekams ienākums no saimnieciskās darbības vai aprēķinātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa summa no saimnieciskās darbības apliekamā ienākuma nepārsniedz 50 euro, saimnieciskās darbības veicējs maksā iedzīvotāju ienākuma nodokli 50 euro apmērā.

31. Minimālais iedzīvotāju ienākuma nodoklis 50 euro apmērā nav attiecināms uz saimnieciskās darbības veicējiem, kuri taksācijas gadā ir veikuši iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumus vai valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par darbiniekiem vai valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas par sevi kā pašnodarbinātu personu.

32. Minimālo iedzīvotāju ienākuma nodokli nepiemēro nodokļa maksātājiem par pirmo taksācijas gadu, kurā veikta saimnieciskās darbības reģistrācija, un par nākamo taksācijas gadu, kā arī par gadu, kurā izbeigta saimnieciskā darbība vai pabeigts likvidācijas process.

3.piemērs

Persona veic saimniecisko darbību un kārtu grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā. Kopējie taksācijas gada ieņēmumi ir 10 000 euro. Taksācijas gada beigās aprēķina ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamo ienākumu.

1. Saimnieciskās darbības ieņēmumi	10 000
2. Izdevumu ierobežojums (80 % no 10 000)	8000
3. Saimnieciskās darbības izdevumi	8400
3.1. pamatlīdzekļu nolietojums	600
3.2. pārējie izdevumi	7800

4. Apliedzamais ienākums	$10\ 000 - 600 - 7\ 400$ (8000 – 600) = 2000
5. Uz nākamo gadu attiecināmie izdevumi	400

Nosakot appliedzamo ienākumu, vispirms atskaita izdevumus, kuru atskaitīšanai nav noteikts ierobežojums (pamatlīdzekļu nolietojumu), tad atskaita pārējos izdevumus, ievērojot, ka izdevumi kopā nepārsniedz 80 procentus no saimnieciskās darbības ieņēmumiem.

No saimnieciskās darbības ienākumiem maksājama nodoklis ir 400 euro (2000 x 20 %).

4.piemērs

Persona veic saimniecisko darbību. Kopējie taksācijas gada ieņēmumi ir 8000 euro. Taksācijas gada beigās aprēķina ar iedzīvotāju ienākuma nodokli appliedzamo ienākumu.

1. Saimnieciskās darbības ieņēmumi	8000
2. Izdevumu ierobežojums (80 % no 8000)	6400
3. Saimnieciskās darbības izdevumi	9000
3.1. pamatlīdzekļu nolietojums	4000
3.2. darba alga un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	4600
3.3. pārējie izdevumi	400
4. Apliedzamais ienākums	$8000 - 4000 - 4600 = -600$
5. Uz nākamo gadu attiecināmie zaudējumi	1000

Ienākums no saimnieciskās darbības neveidojas, tādējādi iedzīvotāju ienākuma nodoklis nav jāmaksā.

Ņemot vērā, ka saimnieciskās darbības veicējs ir veicis valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par darbiniekiem, minimālais iedzīvotāju ienākuma nodoklis 50 euro apmērā nav jāaprēķina.

5.piemērs

Persona veic saimniecisko darbību. Kopējie taksācijas gada ieņēmumi ir 12 000 euro. Taksācijas gada beigās aprēķina ar iedzīvotāju ienākuma nodokli appliedzamo ienākumu.

1. Saimnieciskās darbības ieņēmumi	12000
2. Izdevumu ierobežojums (80 % no 12000)	9600
3. Saimnieciskās darbības izdevumi	3000
3.1. pamatlīdzekļu nolietojums	500
3.2. pārējie izdevumi	2500
4. Apliekamais ienākums	12000 – 3000 = 9000

Nosakot apliekamo ienākumu, atskaita visus izdevumus pilnā apmērā. No saimnieciskās darbības ienākumiem maksājams nodoklis ir 1800 euro (9000 x 20 %).

33. Nosakot kopējo izdevumu ierobežojuma (80 procentu) apmēru, pie faktiski gūtajiem saimnieciskās darbības ieņēmumiem pieskaita summas, kas saņemtas valsts atbalsta lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai ietvaros.

34. Valsts atbalsta lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai summas, kuras atbilstoši atbalsta nosacījumiem piešķirtas, lai kompensētu pamatlīdzekļa iegādes izdevumus, saimnieciskās darbības ieņēmumos iekļauj pakāpeniski vairāku taksācijas gadu laikā atbilstoši attiecīgajā taksācijas gadā nodokļa aprēķināšanas vajadzībām noteiktajai attiecīgā pamatlīdzekļa nolietojuma vērtībai. Ja saņemtā valsts atbalsta lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai summa daļēji sedz pamatlīdzekļa iegādes vai izveidošanas izmaksas, to iekļauj attiecīgo pārskata gadu ieņēmumos atbilstoši tām šā pamatlīdzekļa kārtējā gada nolietojuma un vērtības norakstījumu summu daļām, kuras attiecas uz saņemto valsts atbalstu lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai.

35. Valsts atbalsta vai Eiropas Savienības atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai maksājumu avansus, kas atbilstoši atbalsta nosacījumiem piešķirti, lai kompensētu izdevumus, kuri nodokļu maksātājam faktiski radīsies šo maksājumu administrēšanai un izmaksai saimnieciskajā gadā, kas sākas taksācijas gada 1.jūlijā un beidzas pēctaksācijas gada 30.jūnijā, nodokļu maksātājs ir tiesīgs iekļaut pēctaksācijas gada saimnieciskās darbības ieņēmumos.

5.2. Ienākuma noteikšana saimnieciskās darbības veicējiem, kas kārtā grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā

36. Nodokļu maksātājs, kas kārtot grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā, saimnieciskās darbības ienākumu nosaka, koriģējot ieņēmumu un izdevumu pārskatā norādīto ieņēmumu un izdevumu starpību.

37. Nodokļu maksātājs, kas uzsācis kārtot grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā, to dara vismaz piecus taksācijas gadus pēc kārtas.

38. Saimnieciskās darbības ienākuma noteikšanai darījumus un notikumus atzīst tajā periodā, kad tie notiek, neatkarīgi no tā, kad tiek veikti norēķini, un gatavo bilanci un ieņēmumu un izdevumu pārskatu saskaņā ar likuma "Par grāmatvedību" 13.panta sesto daļu.

39. Korekcijas rezultātu palielina (negatīva rezultāta gadījumā – samazina) par tiem izdevumiem (izdevumu daļu), kuri nav tieši saistīti ar nodokļu maksātāja (tā individuālā uzņēmuma) saimniecisko darbību saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumu.

40. Rezultātu palielina (negatīva rezultāta gadījumā – samazina) par:

40.1. soda naudām, līgumsodiem un naudas sodiem izmantoto summu, kā arī nokavējuma naudas un citu soda sankciju summu, kas aprēķināta saskaņā ar likumu "Par nodokļiem un nodevām" un konkrēto nodokļu likumiem;

40.2. neatlīdzinātajām iztrūkumu vai izlaupījumu summām:

40.2.1. kas pārsniedz 145 *euro*, ja par notikušo nav ziņots tiesībsargāšanas iestādēm, kuras pieņēmušas lēmumu par kriminālprocesa uzsākšanu vai atteikšanu uzsākt kriminālprocesu;

40.2.2. pārsniedz maksātāja plānoto zudumu normu, kas aprēķināta, pamatojoties uz iepriekšējo triju taksācijas gadu faktiskajiem zudumiem;

40.3. bezcerīgo (zaudēto, bez cerībām tos kādreiz atgūt) parādu summām, kas tieši iekļautas izmaksās, ja tās neatbilst nosacījumiem debitoru parādu atzīšanai par zaudētajiem parādiem;

40.4. nodokļu maksātāja ārvalstīs samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokļa (vai tam atbilstoša nodokļa) summu;

40.5. maksājumu summu par prettiesisku dabas resursu iegūvi vai lietošanu;

40.6. darbinieku labā izdarītajām darba devēja iemaksām privātajos pensiju fondos atbilstoši licencētiem pensiju plāniem un iemaksātajām apdrošināšanas prēmiju summām par darbinieku dzīvības apdrošināšanu (ar līdzekļu uzkrāšanu), ja taksācijas perioda pēdējā dienā nodokļu parāda kopsumma pārsniedz 150 *euro*, izņemot nodokļu maksājumus, kuru maksāšanas termiņi ir pagarināti saskaņā ar likumu "Par nodokļiem un nodevām";

40.7. nodokļu maksātāja iedzīvotāju ienākuma nodokli (arī iedzīvotāju ienākuma nodokļa avansa maksājumiem), ja tā samaksa veikta no saimnieciskajai darbībai nodalītajiem līdzekļiem;

40.8. apdrošināšanas prēmijas maksājumiem, kas veikti apdrošināšanas sabiedrībām, kuras izveidotas un darbojas ārpus Eiropas Savienības un Eiropas Ekonomikas zonas valstīm vai Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalstīm;

40.9. darbinieku labā privātajos pensiju fondos izdarītajām iemaksām, ja tās iemaksātas pensiju fondos, kas izveidoti un darbojas ārpus Eiropas Savienības un Eiropas Ekonomikas zonas valstīm vai Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalstīm.

41. Rezultātu palielina (negatīva rezultāta gadījumā – samazina) par pārskata gadā norakstīto pamatlīdzekļu nolietojuma un norakstīto nemateriālo ieguldījumu vērtību summu, bet samazina (negatīva rezultāta gadījumā – palielina) – par nodokļu vajadzībām aprēķināto pamatlīdzekļu nolietojuma un norakstīto nemateriālo ieguldījumu vērtību summu.

42. Nosakot saimnieciskās darbības ienākumu, ņem vērā bilances posteņu pārvērtēšanas rezultātus, izņemot aktīvu pārvērtēšanu sakarā ar ārvalstu valūtas kursa maiņu. Aktīvus un pasīvus, kuru nominālvērtība izteikta ārvalstu valūtā, novērtē *euro* pēc grāmatvedībā izmantojamā ārvalstu valūtas kursa taksācijas gada pēdējās kalendāra dienas beigās un, nosakot saimnieciskās darbības ienākumu, ņem vērā attiecīgos ienākumus vai zaudējumus.

43. Ja nodokļu maksātājam pēc korekciju veikšanas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamais ienākums ir mazāks par 20 procentiem no saimnieciskās darbības ieņēmumiem, iedzīvotāju ienākuma nodokli aprēķina no summas, kas nav mazāka par 20 procentiem no saimnieciskās darbības ieņēmumiem.

44. Ja apliekamais ienākums, kas noteikts kā 20 procenti no saimnieciskās darbības ieņēmumiem, atšķiras no apliekamā ienākuma, kas noteikts, no saimnieciskās darbības ieņēmumiem atskaitot saimnieciskās darbības izdevumu veidus, kuri ar saimniecisko darbību saistītajos izdevumos ir iekļaujami pilnā apmērā (šī metodiskā materiāla 27.punkts), iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanas vajadzībām izmanto mazāko no abiem iegūtajiem rezultātiem.

6.piemērs

Zemnieka saimniecība kārtā grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā. Taksācijas gada ieņēmumi ir 900 euro. Pamatlīdzekļu nolietojuma norakstīšanas kārtība finanšu grāmatvedības uzskaitē un nodokļa aprēķināšanas vajadzībām atšķiras.

1. Saimnieciskās darbības izdevumi	1400
1.1. algas un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās	600

iemaksas	
1.2. pamatlīdzekļu nolietojums	200
1.3. citi saimnieciskās darbības izdevumi	600
2. Ienākums/zaudējumi	-500
3. Apliekamā ienākuma korekcijas	
3.1. pamatlīdzekļu nolietojums finanšu grāmatvedības uzskaitē	+200
3.2. līgumsods saistītajai personai	+100
3.3. pamatlīdzekļu nolietojums nodokļa aprēķināšanas vajadzībām	-400
4. Apliekamā ienākuma korekciju rezultāts	-600
5. 20 % no saimnieciskās darbības ieņēmumiem (900 x 20 % = 180)	180
6. Saimnieciskās darbības izdevumi, kuri atskaitāmi pilnā apmērā	800
6.1. algas un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas	600
6.2. pamatlīdzekļu nolietojums	400
7. Apliekamais ienākums, ņemot vērā saimnieciskās darbības izdevumus, kuri atskaitāmi pilnā apmērā (900 - 900 = 0)	0
8. Ar nodokli apliekamais ienākums	0

Piemēro apliekamo ienākumu, kas noteikts, ņemot vērā saimnieciskās darbības izdevumus, kuri atskaitāmi pilnā apmērā, jo tas ir mazāks nekā rezultāts, kas veidojas, aprēķinot 20 procentus no saimnieciskās darbības ieņēmumiem ($100 < 180$).

No saimnieciskās darbības ienākumiem maksājamais iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir 0 euro.

Uz nākamajiem taksācijas periodiem pārnesamie taksācijas perioda zaudējumi ir 600 euro (apliekamā ienākuma korekciju rezultāts).

7.piemērs

Saimnieciskās darbības veicējs kārtu grāmatvedību divkārsā ieraksta sistēmā. Taksācijas gada ieņēmumi ir 4000 euro. Pamatlīdzekļu nolietojuma norakstīšanas kārtība finanšu grāmatvedības uzskaitē un nodokļa aprēķināšanas vajadzībām atšķiras.

1. Saimnieciskās darbības izdevumi	3000
1.1. algas un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	2000
1.2. pamatlīdzekļu nolietojums	600
1.3. citi saimnieciskās darbības izdevumi	400
2. Ienākums/zaudējumi	1000

3. Apliedamā ienākuma korekcijas	
3.1. pamatlīdzekļu nolietojums finanšu grāmatvedības uzskaitē	+600
3.2. līgumsods saistītajai personai	+20
3.3. pamatlīdzekļu nolietojums nodokļa aprēķināšanas vajadzībām	-800
4. Apliedamā ienākuma korekciju rezultāts	820
5. 20 % no saimnieciskās darbības ieņēmumiem (4000 x 20 % = 800)	800
6. Saimnieciskās darbības izdevumi, kuri atskaitāmi pilnā apmērā	2600
6.1. algas un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas	2000
6.2. pamatlīdzekļu nolietojums	800
7. Apliedamais ienākums, ņemot vērā saimnieciskās darbības izdevumus, kuri atskaitāmi pilnā apmērā (4000 - 2800 = 1200)	1200
8. Ar nodokli appliedamais ienākums	820

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir maksājams no saimnieciskās darbības rezultāta, kas iegūts pēc korekcijas veikšanas.

No saimnieciskās darbības ienākumiem maksājamais iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir 164 euro (820 x 20 %).

8.piemērs

Individuālais komersants kārtu grāmatvedību divkārsā ieraksta sistēmā. Taksācijas gada ieņēmumi ir 400 000 euro. Pamatlīdzekļu nolietojuma norakstīšanas kārtība finanšu grāmatvedības uzskaitē un nodokļa aprēķināšanas vajadzībām atšķiras.

1. Saimnieciskās darbības izdevumi	372 800
1.1. algas un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	60 000
1.2. pamatlīdzekļu nolietojums	7800
1.3. citi saimnieciskās darbības izdevumi	305 000
2. Ienākums/zaudējumi	27 200
3. Apliedamā ienākuma korekcijas	
3.1. pamatlīdzekļu nolietojums finanšu grāmatvedības uzskaitē	+7800
3.2. līgumsods saistītajai personai	0
3.3. pamatlīdzekļu nolietojums nodokļa aprēķināšanas vajadzībām	-9100
4. Apliedamā ienākuma korekciju rezultāts	25 900
5. 20 % no saimnieciskās darbības ieņēmumiem (400 000 x 20 % = 800)	80 000
6. Saimnieciskās darbības izdevumi, kuri atskaitāmi pilnā apmērā	67 800
6.1. algas un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas	60 000

6.2. pamatlīdzekļu nolietojums	9100
7. Apliekamais ienākums, ņemot vērā saimnieciskās darbības izdevumus, kuri atskaitāmi pilnā apmērā (400 000 – 69 100 = 332 200)	330 900
8. Ar nodokli apliekamais ienākums	80 000

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir maksājams no summas, kas nav mazāka par 20 procentiem no saimnieciskās darbības ieņēmumiem ($80\,000 < 332\,200$).

No saimnieciskās darbības ienākumiem maksājamais iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir $4000,80 + 8049,08 + 7850 = 19\,899,88$ ($20\,004 \times 20\% + (55\,000 - 20\,004) \times 23\% + (80\,000 - 55\,000) \times 31,4\%$).

6. Saistošie normatīvie akti

1. Likums "[Par iedzīvotāju ienākuma nodokli](#)".
2. Likums "[Par valsts sociālo apdrošināšanu](#)".
3. Ministru kabineta 2010.gada 21.septembra noteikumi Nr.899 "[Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība](#)".
4. Metodiskais materiāls "[Iedzīvotāju ienākuma nodokļa avansa maksājumi no saimnieciskās darbības ienākuma](#)".